

USTAVNE PROMJENE U BOSNI I HERCEGOVINI

USTAVNE PROMJENE U BOSNI I HERCEGOVINI

**Rujan, 2014.
Bosna i Hercegovina**

UVOD

Imajući u vidu Opću deklaraciju o ljudskim pravima UN-a, temeljne odrednice Europske povelje o ljudskim pravima, Europske povelje o lokalnoj samoupravi, Europske konvencije o ljudskim pravima – Konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, Direktivu Europske Komisije 200/43/EC o rasnoj i etničkoj ravnopravnosti, uzimajući u obzir i poštujući činjenicu da u BiH žive tri konstitutivna naroda, kao i narodi i osobe koje se ne identificiraju kao jedan od tri konstitutivna naroda, Hrvatska republikanska stranka (HRS) je uradila dokument prijedloga Ustavnih reformi BiH, u cilju stvaranja pravednog, ekonomski samoodrživog društva u kojem će prava čovjeka i prava naroda biti ustavom i zakonski zagarantirana.

Federacija Bosne i Hercegovine je nastala Washingtonskim sporazumom 1994. godine prvenstveno kao dogovor Hrvata i Bošnjaka, dok je Ustav Federacije BiH, koji je donesen 1994. god., do danas pretrpio više od 100 amandmana. Ogroman broj amandmana je plod nametanja Visokog predstavnika, čime su direktno povrijeđena temeljna demokratska načela u pogledu načina izmjene ustava i donošenja odluka. Također, derogirane sve zakonodavne institucije i pravni sustav, te prekršena temeljna demokratska prava žitelja ove zemlje. Washingtonski sporazum je međunarodni ugovor o uspostavi Federacije BiH. Svojim nametanjima Visoki predstavnik je prekršio i taj sporazum (recentna povijest i događaji od 2001. do danas to dokazuju), prema tome Ustav Federacije danas ne odražava volju ugovornih strana, potpisnica sporazuma.

Cijeneći da ovakav amandmanski nametnuti Ustav i unutarnji ustroj više ne odgovaraju duhu Washingtonskog sporazuma, Hrvatska republikanska stranka smatra kako Federaciju Bosne i Hercegovine treba preustrojiti na temeljnim načelima Washingtonskog sporazuma koji će konstitutivne narode i sve građane dovesti u jednakopravan položaj. Ovdje ćemo sažeti samo neke od razloga:

1) birokratsko/ekonomski razlozi

Gledajući na federalnu i županijsku razinu, Federacijom BiH trenutno vlada sljedeći birokratski aparat:

- Predsjednik FBiH + 2 potpredsjednika
- Vlada Federacije: 16 ministarstava + Premijer;
- Zastupnički dom FBiH: 98 zastupnika
- Dom naroda FBiH – 58 zastupnika

U sklopu 10 županija/kantona:

- Unsko sanski kanton: 30 zastupnika u skupštini; Vlada USK: Premijer + 9 ministara;
- Posavska županija: 21 zastupnik u skupštini; Vlada PŽ: Premijer + 9 ministara;
- Zeničko Dobojska županija: 35 zastupnika u skupštini; Vlada ZD: Premijer + 10 ministara;
- Bosanskopodrinjski kanton: 25 zastupnika u skupštini; Vlada BPK: Premijer + 8 ministara;
- Srednjobosanska županija: 30 zastupnika u skupštini; Vlada: Premijer + 8 ministara;
- Hercegovačko Neretvanska županija: 30 zastupnika u skupštini; Vlada: Premijer + 11 ministara;
- Zapadno hercegovačka županija: 23 zastupnika; Vlada: Premijer + 8 ministara;
- Herceg bosanska županija: 25 zastupnika u skupštini; Vlada: Premijer + 8 ministara;
- Kanton Sarajevo: 33 zastupnika u skupštini; Vlada: Premijer + 13 ministara;
- Tuzlanski kanton: 35 zastupnika u skupštini; Vlada: Premijer + 12 ministara

Ukupno gledano, ovo čini brojku od 569 zastupnika što u izvršnoj, što u zakonodavnoj vlasti.

Prijedlog Ustavnih reformi koje daje HRS brojku od 569 reducira na 238 (za 331 manje, odnosno za 58,1% manje), što čini više nego kategoričku racionalizaciju administracije. Ovome se mora dodati da prijedlogom ovih ustavnih reformi u još većem postotku se ostvaruje i reduciranje glomaznijeg pratećeg birokratskog aparata kojeg čine pomoćnici ministara, savjetnici te mjesta ravnatelja raznih županijskih agencija, zavoda i drugih mandatnih funkcija. Ne postoji valjan statistički podatak o broju ovih pozicija, budući da se iz godine u godinu „ad hoc“ otvaraju slične agencije kao plod političke trgovine.

Gledajući na godišnja izdvajanja proračunskih sredstava, usvajanjem prijedloga reformi na razini godine bi došlo do ogromnih proračunskih ušteda koje bi bile plasirane u socijalne svrhe i razvojne projekte (po našim procjenama, više stotina milijuna KM).

Redefiniranjem nadležnosti između Federacije i županija, te donošenjem Organskih zakona (zakon o raspodjeli prihoda, zakon o razvojnom fondu, zakon o područjima općina i gradova, itd.), koje bi bile plod usvajanja ovog prijedloga ne samo da bi došlo do dodatnih proračunskih ušteda, nego bi se, u skladu s direktivama EK o lokalnoj samoupravi, dao dodatan gospodarski impuls razvoju lokalne samouprave.

2) pravno politički razlozi

- usvajanje ovog prijedloga riješio bi i problem implementacije presude Sejdić-Finci;
- prava naroda i osoba koje se ne izjašnjavaju kao pripadnik jednog od bilo koja tri konstitutivna naroda (tzv. „Ostali“) bi bila zaštićena, s odgovarajućim pravno zagwarantiranim mehanizmima., ne samo na razini države, nego i na razini Federacije, županija, distrikta Federacije, kao i određenog broja općina u kojima jedan konstitutivni narod ima više od 10% stanovništva.
- uvođenjem distrikta i naknadnim dogovaranjem zakona o distriktima, riješio bi se problem mostarskog Statuta, poštujući Odluku Ustavnog suda BiH vezano za održavanje izbora u gradu Mostaru
- ovaj prijedlog ujedno rješava hrvatsko pitanje (biranje legitimnih predstavnika vlasti), te bi odgovarao načelima koja se prihvaćena Washingtonskim sporazumima i usvojena u Ustavotvornoj skupštini Federacije BiH od strane legitimno izabranih zastupnika (dakle u skladu s demokratskim standardima te u skladu sa iznad nabrojanim poveljama, konvencijama i Direktivama Europske Komisije).

PREUSTROJ FEDERACIJE BIH - PREUSTROJ KANTONA

1. PREUSTROJ KANTONA - ŽUPANIJA

Federacija Bosne i Hercegovine se sastoji od 2 Kantona/Županije i 3 Distrikta koji su suvlasništvo Kantona/Županija.

1.1. ŽUPANIJA POSAVSKO-HERCEG-BOSANSKA - ŽPHB

Županiju Posavko - herceg - bosansku čine:

- sve općine sadašnje Posavske županije
- sve općine sadašnje Zapadnohercegovačke županije
- sve općine sadašnje Hercegbosanske županije
- općine Žepče i Usora iz sadašnjeg Zeničko-dobojskog kantona
- općine Kiseljak, Kreševo, Busovača, Vitez, Novi Travnik, Jajce i Dobretići te dio općine Fojnica iz sadašnje Srednjobosanske županije
- općine Rama-Prozor, Čitluk, Čapljina, Stolac, Neum, Ravno te dio općine Jablanica iz sadašnje Hercegovačko-neretvanske županije.

1.2. KANTON BOSANKO-PODRINJSKO-KRAJIŠKI - KBKP

Kanton Bosanko-podrinjsko-krajiški čine:

- sve općine sadašnjeg Bosanko-podrinjskog kantona
- sve općine sadašnjeg Tuzlanskog kantona
- sve općine sadašnjeg Unsko-sanskog kantona
- sve općine iz sadašnjeg Sarajevskog kantona
- općine Konjic i Jablanica - dio iz sadašnjeg Hercegovačko-neretvanskog kantona
- sve općine iz sadašnjeg Zeničko-dobojskog kantona izuzev općina Žepče i Usora
- općine Bugojno, Donji Vakuf, Fojnica iz sadašnjeg Srednjobosanskog kantona.

1.3. DISTRIKTI

U Federaciji BiH se formiraju 3 Distrikta koji su zajedničko suvlasništvo (kondominij) Županije PHB i Kantona BPK.

1. Distrikt Travnik
2. Distrikt Uskoplje-Gornji Vakuf
3. Distrikt Mostar

2. PARLAMENT FEDERACIJE

Parlament Federacije BiH se sastoji od 2 Doma: Zastupničkog doma i Doma naroda.

Oba Doma imaju predsjednika i dva potpredsjednika koji ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda ili iz reda onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

U Parlamentu Federacije profesionalni status mogu ostvariti samo predsjednik i potpredsjednici oba Doma, kao i predsjednici klubova političkih stranaka i predsjednici klubova konstitutivnih naroda i kluba onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

Ostalim zastupnicima pripada pravo na paušal u visini prosječne mjesečne plaće u Federaciji BiH.

2.1. ZASTUPNIČKI DOM

U Zastupnički dom Parlamenta Federacije se bira 83 zastupnika.

Izbor zastupnika u Parlament Federacije BiH bi se obavljao kroz 2 izborne jedinice u Federaciji BiH:

Prva izborna jedinica se sastoji od Županije Posavsko-herceg-bosanske te birači s područja tri Distrikta, koji su optirali za ovu izbornu jedinicu. Iz 1. izborne jedinice bira se 21 zastupnik.

Druga izborna jedinica se sastoji od Kantona Bosansko-podrinjsko-krajiškog te birača s područja tri Distrikta, koji su optirali za ovu izbornu jedinicu. Iz 2. izborne jedinice biraju se 62 zastupnika.

Kvorum čine 43 zastupnika, pod uvjetom da je iz svake izborne jedinice nazočno više od polovine izabranih zastupnika.

2.2. DOM NARODA

U Dom naroda Parlamenta Federacije bira se 58 izaslanika:

- 17 Hrvata, 17 Bošnjaka, 17 Srba i 7 onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.
- U Domu naroda se formiraju Klubovi konstitutivnih naroda i Klub onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

Izaslanici u Domu naroda se biraju iz reda zastupnika skupština Županije/Kantona i skupština 3 Federalna Distrikta.

Izaslanici se biraju sukladno rasporedu stanovništva prema popisu 2013. godine.

U Klub Hrvata Doma naroda F BiH: 12 izaslanika biraju hrvatski zastupnici u skupštini Županije PHB, 2 izaslanika biraju hrvatski zastupnici u skupštini Kantona BPK, 2 izaslanika biraju hrvatski zastupnici u skupštini Distrikta Mostara, jednog izaslanika biraju zajednički hrvatski zastupnici Distrikta Travnik i Distrikta Uskoplje-Gornji Vakuf.

U Klub Bošnjaka Doma naroda F BiH: 13 izaslanika biraju bošnjački zastupnici u skupštini Kantona BPK, dva izaslanika biraju bošnjački zastupnici u skupštini Županije PHB, jednog izaslanika biraju bošnjački zastupnici u skupštini Distrikta Mostara, jednog izaslanika biraju zajednički bošnjački zastupnici Distrikta Travnik i Distrikta Uskoplje-Gornji Vakuf.

U Klub Srba Doma naroda F BiH: 8 izaslanika biraju srpski zastupnici u skupštini Kantona BPK, 7 izaslanika biraju srpski zastupnici u skupštini Županije PHB, jednog izaslanika biraju srpski zastupnici u skupštini Distrikta Mostara, jednog izaslanika biraju zajednički srpski zastupnici Distrikta Travnik i Distrikta Uskoplje-Gornji Vakuf.

U klub onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda: 4. izaslanika biraju zastupnici ostalih u skupštini

Kantona BPK, 1 izaslanika biraju zastupnici ostalih skupštini Županije PHB., 1 izaslanika biraju zastupnici ostalih u skupštini Distrikta Mostara, 1 izaslanika biraju zajednički zastupnici ostalih Distrikta Travnik i Distrikta Uskoplje–Gornji Vakuf.

Kvorum čini 30 izaslanika, pod uvjetom da je iz svakog konstitutivnog naroda nazočno najmanje 9 izaslanika.

2.3. RAD PARLAMENTA - DONOŠENJE ODLUKA

Za donošenje Ustava, svih zakona i odluka bit će potrebna suglasnost oba Doma.

- U Zastupničkom domu odluke se donose većinom glasova nazočnih koji su glasovali, pod uvjetom da je za tu odluku glasala barem jedna trećina zastupnika koji su izabrani s područja svake izborne jedinice.
- U Domu naroda odluke se donose većinom glasova nazočnih koji su glasovali, pod uvjetom da se ne radi o pitanjima koja su Ustavom predviđena, kao pitanja od vitalnog nacionalnog interesa, kada je za donošenje odluke potrebno da glasuje većina izaslanika svakog od Klubova konstitutivnih naroda.
- Ustavom Federacije BiH bi se predvidjelo u kojim je oblastima potrebno usvajanje zakona s posebnim kvalificiranim većinama.

Ustavni zakoni – dvotrećinska većina od ukupnog broja svih zastupnika u Zastupničkom domu, koja uključuje najmanje jednu polovinu od ukupnog broja svih zastupnika koji su izabrani sa područja svake izborne jedinice i većina u Domu naroda, koja uključuje većinu u svakom klubu konstitutivnih naroda:

- Zakon o Federalnim jedinicama,
- Zakon o Distriktima Federacije BiH
- Zakon o Ustavnom sudu F BiH.

Organski zakoni – natpolovična većina od ukupnog broja svih zastupnika u Zastupničkom domu, koja uključuje najmanje jednu trećinu od ukupnog broja svih zastupnika koji su izabrani sa područja svake izborne jedinice i većinu u Domu naroda, koja uključuje većinu u svakom klubu konstitutivnih naroda:

- Zakon o zastavi i grbu Federacije,
- Zakoni o sudovima i tužiteljstvima,
- Zakon o Vladi F BiH,
- Zakon o područjima općina i gradova,
- Zakon o izbornim jedinicama F BiH,
- Zakon o raspodjeli prihoda,
- Zakon o razvojnom fondu Federacije,
- Strategije koje se usvajaju u Parlamentu Federacije.

O prijedlozima Ustavnih i Organskih zakona raspravlja Parlament Federacije na zajedničkoj sjednici.

3. PREDSJEDNIŠTVO FEDERACIJE

Predsjedništvo Federacije čine Predsjednik Federacije i dva potpredsjednika koji ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda ili iz reda ostalih.

Predsjednika Federacije i dva potpredsjednika bira Parlament Federacije na zajedničkoj sjednici oba doma Parlamenta, u postupku i na način donošenja Organskog zakona.

4. VLADA FEDERACIJE

Vlada Federacije ima 17 članova (predsjednika i 16 ministara).

Predsjednik Federacije i predsjednik Vlade Federacije ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda ili iz reda onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

Vlada ima zamjenika predsjednika Vlade i 2 potpredsjednika Vlade, koji ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda ili iz reda onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

Zamjenik predsjednika Vlade mora biti s područja druge izborne jedinice u odnosu na predsjednika Vlade.

Vladu imenuje Predsjednik Federacije uz suglasnost oba potpredsjednika, a potvrđuje ju Parlament Federacije.

U Vladi Federacije najmanje 5 ministara mora biti s područja Izborne jedinice koja obuhvaća područje Županije Posavsko-herceg-bosanske.

U Vladi Federacije na adekvatan način moraju biti zastupljeni svi konstitutivni narodi i najmanje jedan pripadnik ostalih.

Vlada Federacije donosi odluke većinom glasova uz uvjet da je za odluku Vlade glasala najmanje jedna trećina članova Vlade s područja svake izborne jedinice.

Ako se na sjednici Vlade odlučuje o pitanjima po kojima konačnu odluku donosi Vlada, za usvajanje odluke mora glasati najmanje polovina članova Vlade s područja svake izborne jedinice.

5. USTAVNI SUD FEDERACIJE

Ustavni se sud sastoji od devet sudaca od kojih su najmanje po dva iz reda sva tri konstitutivna naroda i jedan iz reda onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

Suci biraju predsjednika i tri dopredsjednika Ustavnoga suda na mandate od četiri godine. Predsjednik i dopredsjednici ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda niti iz reda onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

Suce Ustavnoga suda, na temelju usuglašenog prijedloga predsjednika i dva potpredsjednika Federacije BiH i nakon razmatranja na zajedničkoj sjednici oba doma, biraju Zastupnički dom i Dom naroda, u postupku i na način donošenja organskih zakona.

U okviru Ustavnoga suda djeluje Vijeće za zaštitu vitalnih nacionalnih interesa koje se sastoji od sedam sudaca, po dvoje iz svakog konstitutivnog naroda i jedan iz reda onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

Vijeće za zaštitu vitalnih nacionalnih interesa Ustavnoga suda Federacije odlučuje o prihvatljivosti zahtjeva za zaštitu vitalnih nacionalnih interesa konstitutivnih naroda dvotrećinskom većinom u roku sedam dana, a u roku trideset dana odlučuje o meritumu slučajeva koji se smatraju prihvatljivim.

Za odluku da se radi o vitalnom nacionalnom interesu potreban je glas najmanje dvoje sudaca Vijeća.

Ukoliko Vijeće ocijeni da se radi o vitalnom nacionalnom interesu, taj zakon, drugi propis ili akt ne smatra se usvojenim te se vraća predlagatelju koji treba pokrenuti novu proceduru. U tom slučaju predlagatelj ne može ponovno dostaviti isti tekst zakona, propisa ili akta.

U slučaju da Vijeće odluči da se predmetni zakon, drugi propis ili akt ne odnosi na vitalni nacionalni interes, smatra se da je taj akt usvojen, odnosno, bit će usvojen prostom većinom.

6. RASPODJELA KLJUČNIH FUNKCIJA U FEDERACIJI BiH

Predsjednik Federacije i predsjednik Vlade ne mogu biti s područja iste izborne jedinice.

Predsjednik Zastupničkoga doma i predsjednik Doma naroda ne mogu biti s područja iste izborne jedinice.

Predsjednik Ustavnoga suda, predsjednik Vrhovnoga suda i glavni federalni tužitelj ne mogu biti pripadnici istog konstitutivnog naroda ili iz reda onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

Funkcije iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ne može više od dva mandata uzastopno vršiti osoba iz istog konstitutivnog naroda ili iz reda onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

7. RASPODJELA SJEDIŠTA INSTITUCIJA FEDERACIJE BiH

Odgovarajući broj institucija Federacije BiH (najmanje 30 %) mora imati sjedište u Mostaru.

U Mostaru treba biti sjedište:

- Vrhovnog ili Ustavnog suda Federacije BiH;
- najmanje 5 ministarstava (od kojih 3 tzv. jača)
- najmanje 30 % ostalih institucije Federacije (Agencija, Zavoda itd.).

8. RASPODJELA OVLASTI I NADLEŽNOSTI FEDERACIJE BiH.

Ustavom F BiH bi bile precizno utvrđene nadležnosti Federacije, Kantona/Županija i Općina te bi također na jasan način bili utvrđene i zajedničke ovlasti i nadležnosti Federacije i Kantona /Županija.

Ustavom bi se jasno i precizno utvrdila:

- isključiva nadležnost Federacije;
- zajedničke nadležnosti Federacije i Kantona/Županija;
- isključiva nadležnost Kantona/Županija;
- zajedničke nadležnosti Kantona/Županija, Distrikta i Općina;
- isključiva nadležnost Distrikata, Gradova i Općina.

9. FEDERALNE JEDINICE – KANTONI/ŽUPANIJE

Načela za Kantonalne/županijske organe vlasti

Kanton/Županija ima Ustav koji se usvaja 2/3 većinom svih zastupnika.

a.) Skupština Kantona/Županije broji od 45 do 65 zastupnika koji se biraju sukladno izbornom zakonu.

U skupštini Kantona/Županije se formiraju Klubovi konstitutivnih naroda i Klub onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

Klubovi imaju pravo pokrenuti pitanje zaštite prava vitalnog nacionalnog interesa na način i u postupku kako je to propisano za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH.

Skupština Kantona/Županije ima predsjednika i dva potpredsjednika koji ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda ili iz reda onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

U skupštini Kantona/Županije profesionalni status mogu ostvariti samo predsjednik i dva potpredsjednika Skupštine.

Ostalim zastupnicima pripada pravo na paušal u visini prosječne mjesečne plaće u Kantonu/Županiji.

b.) Vlada Kantona/Županije broji od 11 do 15 članova uključujući i predsjednika Vlade.

Vladu Kantona/Županije bira Skupština većinom od ukupnog broja članova Vlade.

Sastav Vlade mora osiguravati proporcionalnu zastupljenost konstitutivnih naroda i onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

c.) Sjedišta Kantona/Županija

- Sjedište Županije Posavsko-herceg-bosanske se nalazi u Mostaru.

- Sjedište Kantona Bosanko-podrinjsko-krajiškog se nalazi u Sarajevu.

10. DISTRIKTI

Distrikti Federacije BiH su suvlasništvo Kantona/Županija i posebnim ustavnim zakonom se formiraju:

Distrikt Travnik;

Distrikt Mostar;

Distrikt Uskoplje-Gornji Vakuf.

U Distriktima Federacije BiH se Ustavnim zakonom utvrđuje način postupanja i vršenja funkcija Federacije i Kantona/Županija u primjeni pojedinih ovlasti i nadležnosti te utvrđuju načela ustroja lokalnih vlasti.

Građani Distrikta bi prema vlastitoj opciji mogli birati ili biti birani u skupštinu Kantona/Županije.

Kantoni/Županije bi u pojedinim oblastima mogli vršiti vlast na području Distrikta: obrazovanje, kultura, pitanje identiteta konstitutivnih naroda, itd.

Kantoni/Županije bi preuzeli osnivačka prava na pojedinim institucijama (Sveučilišta, kazalište, osnovne i srednje škole, koje rade po nastavnim planovima i programima pojedinog Kantona/Županije).

Distrikt ima Vijeće Distrikta i poglavarstvo Distrikta.

U Vijeće se bira 25-35 vijećnika na temelju izbornog zakona.

U Vijeću Distrikta se formiraju Klubovi konstitutivnih naroda i Klub onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

Vijeće Distrikta usvaja Statut Distrikta 2/3 većinom koja uključuje većinu u svakom Klubu konstitutivnih naroda.

Klubovi imaju pravo pokrenuti pitanje zaštite prava vitalnog nacionalnog interesa na način i u postupku kako je to propisano za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH.

Vijeće Distrikta ima predsjednika i dva potpredsjednika koji ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda ili iz reda onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

Poglavarstvo Distrikta broji od 7 do 9 članova uključujući i predsjednika.

Sastav Poglavarstva mora osiguravati proporcionalnu zastupljenost konstitutivnih naroda i onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

Sve odluke poglavarstva se usvajaju većinom glasova, uz uvjet da je za odluku glasao najmanje jedan pripadnik konstitutivnog naroda.

11. LOKALNA SAMOUPRAVA

U reformi i reorganizaciji Federacije BiH lokalna samouprava treba dobiti poseban značaj, jer građani najveći dio svojih potreba ostvaruju na tom nivou.

Zakonom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o područjima općina i gradova bi se detaljno utvrdila prava i nadležnosti jedinica lokalne samouprave obzirom na njihovu veličinu i broj stanovnika.

Zakonom se utvrđuju kriteriji koja lokalna jedinica samouprave ima status Grada, općine i tzv. male općine.

Naslijeđeno stanje ukazuje da pojedine općine imaju 2000 stanovnika (općina Dobretići...), a neke više od 100.000 stanovnika (Novi Grad ....), što ukazuje da sadašnje granice općina trebaju biti podložne izmjenama, na način pripajanja pojedinih općina drugima ili formiranja novih općina, ako to opravdavaju okolnosti.

U Gradsko, odnosno Općinsko vijeće se bira od 13 do 30 vijećnika sukladno izbornom zakonu.

Gradonačelnika, odnosno načelnika općine biraju građani neposredno na izborima sukladno izbornom zakonu.

Obzirom na veličinu grada ili općine utvrđuju se nadležnosti jedinica lokalne samouprave.

Pojedine općine (tzv. male općine) ne moraju imati sve službe, nego kao što je to slučaj u Češkoj ili Francuskoj, pojedine poslove mogu povjeriti na vođenje službama susjednih općina (npr. mala općina Ravno ne mora imati Službu za katastar, Općinskog pravobranitelja, Centar za socijalni rad itd., nego ove poslove za ovu općinu mogu obavljati službe općine Neum).

Zbog naslijeđenog ratnog stanja i obnove povjerenja u svim općinama u kojima jedan konstitutivni narod nema više od 90% stanovnika prema popisu stanovništva, mora se osigurati pravo na zaštitu vitalnog nacionalnog interesa na način i prema postupku kako je to propisano za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH.

12. UTJECAJ PROMJENA U FEDERACIJI NA BOSNU I HERCEGOVINU

Predsjedništvo BiH

Članovi Predsjedništva BiH s teritorija Federacije BiH bili bi birani kroz dvije izborne jedinice:

1. Prva izborna jedinica se sastoji od Županije Posavsko-herceg-bosanske te birača s područja tri Distrikta, koji su optimalni za ovu izbornu jedinicu. Iz 1. izborne jedinice bira se 1 član Predsjedništva BiH.
2. Druga izborna jedinica bi se sastojala od Kantona Bosansko-podrinjsko-krajiškog te birača sa područja 3 Distrikta, koji su optimalni za ovu izbornu jedinicu. Iz 2. izborne jedinice bira se 1 član Predsjedništva BiH.

Predloženim načinom u cijelosti se rješava Presuda Sejdić-Finci.

Parlamentarna skupština BiH

Članovi Zastupničkog doma s područja Federacije BiH bi se također birali kroz dvije izborne jedinice u Federaciji.

Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH bi se birao iz odgovarajućih Klubova konstitutivnih naroda u Domu naroda Parlamenta Federacije, s tim da se predlaže drugačiji način odlučivanja u Domu naroda, kojim bi za donošenje odluka bilo potrebno da se usvajaju s određenim kvalificiranim većinama, koje uključuju određeni broj glasova iz svakog Kluba konstitutivnih naroda.

Vijeće ministara BiH

U Vijeću ministara, koje treba dobiti ovlasti prave Vlade, treba zadržati postojeći način odlučivanja uz određene modifikacije kojima bi se onemogućilo preglasavanje.

Prijenos nadležnosti sa entiteta na BiH

U cilju pristupanja euro-atlantskim organizacijama, Bosna i Hercegovina treba imati sve nadležnosti koje su potrebne kako bi proces pregovaranja i pristupanja EU tekao nesmetano.

Također se radi osiguravanja jedinstvenog pravnog i ekonomskog prostora na razinu Bosne i Hercegovine trebaju prenijeti nadležnosti kod donošenja sljedećih zakona:

- sudski postupci (kazneni, parnični, prekršajni, ovršni, stečaj, likvidacija, registracija poslovnih subjekata, izvanparnični i upravni spor);
- osiguranje jedinstvenog ekonomskog prostora (obligacije, finansijsko poslovanje, gospodarska/privredna društva i druge oblasti koje osiguravaju jedinstven ekonomski prostor);
- ustroj i organizacija Saveznog Vrhovnog suda i drugih specijaliziranih sudova i tužiteljstava, kojima će se na efikasan način suzbijati korupcija i organizirani kriminal.

Zakon o glavnom gradu Bosne i Hercegovine

Posebnim Ustavnim zakonom urediti pitanje glavnog grada Bosne i Hercegovine (Sarajeva) te njegova prava i obveze u odnosu na Bosnu i Hercegovinu, Federaciju BiH, Kanton Bosanko-podrinjsko-krajiški.

13. UTJECAJ PROMJENA U FEDERACIJI NA REPUBLIKU SRPSKU

Republika Srpska predviđa provođenje reformi u cilju potpunog ostvarivanja ravnopravnosti svih konstitutivnih naroda i onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

Raspodjela ključnih funkcija bi bila urađena na istovjetan način kao u Federaciji BiH.

Izbor članova Vijeća naroda Republike Srpske bi bio modificiran, na način da bi se isti birali izjašnjavanjem vijećnika konstitutivnih naroda i onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda, a koji su izabrani u Općinska vijeća na teritoriju Republike Srpske.

Vijeće naroda Republike Srpske bi u procesu donošenja odluka bili izjednačeno sa Domom naroda Parlamenta Federacije.

Zakonom o Vladi Republike Srpske bi se propisao način formiranja Vlade i način donošenja odluka kojima bi se onemogućilo preglasavanje.

Zakonom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o područjima općina i gradova bi se detaljno utvrdila prava i nadležnosti jedinica lokalne samouprave obzirom na njihovu veličinu i broj stanovnika.

Zakonom se utvrđuju kriteriji koja lokalna jedinica samouprave na teritoriji Republike Srpske ima status Grada, općine i tzv. male općine.

Naslijeđeno stanje ukazuje da pojedine općine imaju par stotina stanovnika (općina Istočni Mostar, Istočni Drvar itd.), a neke više od 50.000 stanovnika (Zvornik ....), što ukazuje da sadašnje granice općina trebaju biti podložne izmjenama, na način pripajanja pojedinih općina drugima ili formiranja novih općina, ako to opravdavaju okolnosti.

Opravdani su zahtjevi za formiranje novih općina na području Bosanske Posavine (Plehan-Derventa, Komušina itd.) ili Bosanske krajine (Kozarac ....), a istima bi se očigledno i potaknuo povratak izbjeglih i prognanih.

Republika Srpska bi novim Zakonom o lokalnoj samoupravi utvrdila kriterije koja lokalna jedinica samouprave ima status Grada, općine i tzv. male općine.

Pojedine općine (tzv. male općine) ne moraju imati sve službe, nego pojedine poslove mogu povjeriti na vođenje službama susjednih općina (npr. mala općina ne mora imati Službu za katastar, Općinskog pravobranitelja, Centar za socijalni rad, itd., nego ove poslove za ovu općinu mogu obavljati službe susjedne veće Općine ili Grada).

Zbog nasljeđenog ratnog stanja i obnove povjerenja u svim općinama u kojima jedan konstitutivni narod nema više od 90% stanovnika prema popisu stanovništva, mora se pred Ustavnim sudom Republike Srpske osigurati pravo na zaštitu vitalnog nacionalnog interesa na način i prema postupku kako je to propisano i u Federaciji BiH.

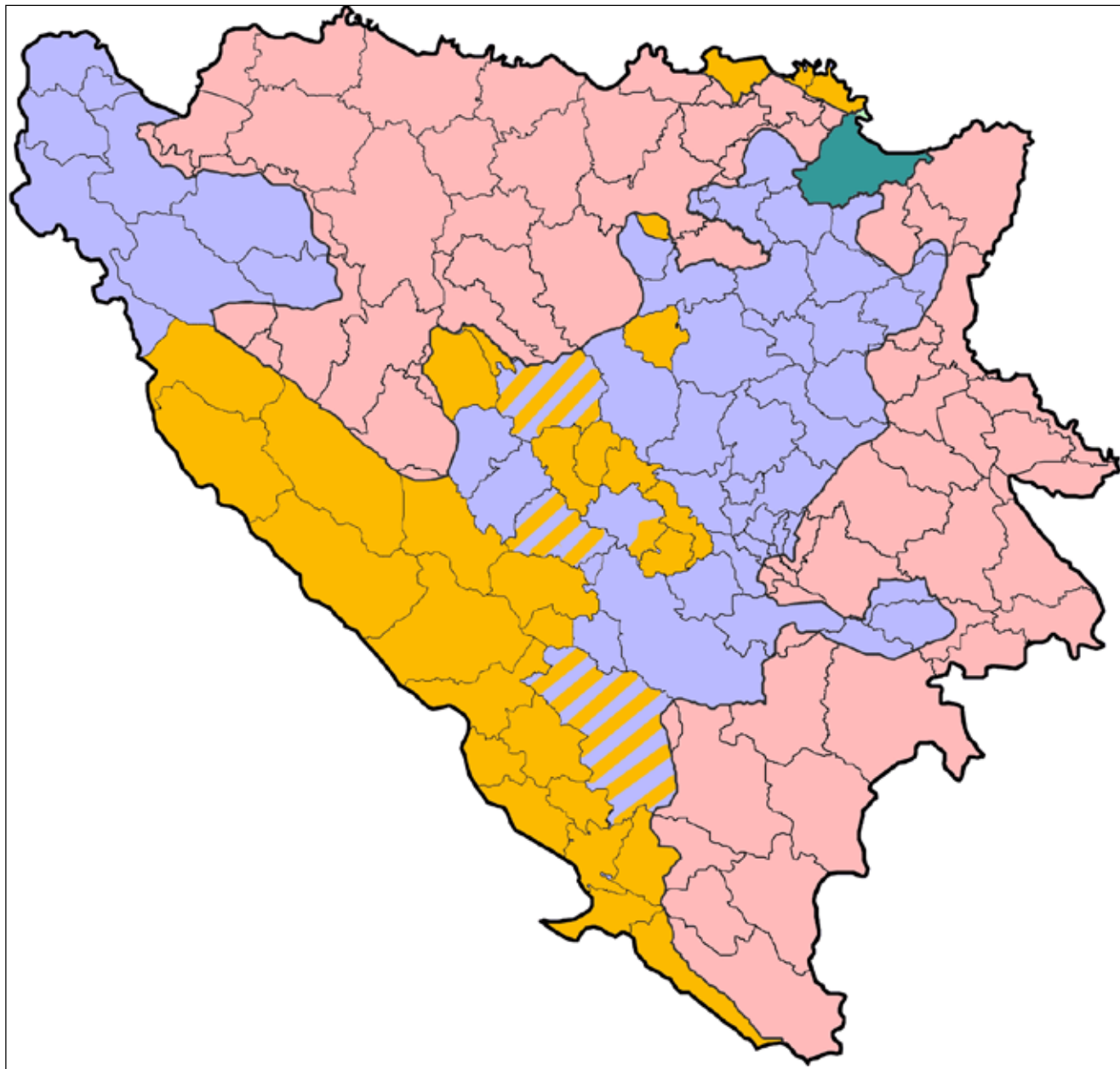
14. PERSONALNA AUTONOMIJA U BOSNI I HERCEGOVINI

U Bosni i Hercegovini bi se pripadnicima svih konstitutivnih naroda i onima koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda garantiralo pravo na personalnu autonomiju u pitanjima obrazovanja, kulture i drugih pitanja kojima se štite nacionalne i kulturne vrijednosti svakog konstitutivnog naroda i onih koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici konstitutivnih naroda.

Posebним ustavnim zakonom bi se utvrdili kriteriji za ostvarivanje prava na personalnu autonomiju (minimalan broj stanovnika, minimalan broj učenika itd.)

Kroz personalnu autonomiju bi se omogućilo obrazovanje na vlastitom jeziku, kroz organiziranje posebnih oblika nastavnih planova i programa ili preuzimanja nastavnih planova i programa iz drugog entiteta – Kantona/Županije.

15. Karta preuređene BiH

- Županija Posavsko - Herceg - Bosanska
- Kanton Bosansko - Podrinjski - Krajiški
- Distrikti Federacije BiH
- Republika Srpska
- Brčko distrikt BiH

FR

www.hrsbih.org

NAŠ CILJ
NIJE VLADATI,
NEGO UČINITI
DRUŠTVO BOLJIM.